

Olsztyn, dnia 9.04.2019 r.

PS-VI.431.1.17.2019 MP

*Pani
Marzena Marchlewska
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Dąbrównie*

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.171.2019 z dnia 4 marca 2019 roku /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

1. Marzena Przybylska - główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym oraz
2. Izabela Chowańska - główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dąbrównie, mieszczącym się pod adresem: ul. Agrestowa 2, 14 -120 Dąbrównie. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 11 marca 2019 r. a zakończono w dniu 12 marca 2019 r. Przedmiotem kontroli objęto formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w świetle:

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018, poz. 998 ze zm.) – zwanej dalej ustawą,
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r., poz. 1608).

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. GOPS / Ośrodek / jednostka / jednostka kontrolowana – co oznacza Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrównie,
2. Programy – co oznacza: *Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dąbrówno na lata 2016 – 2018* oraz *Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dąbrówno na lata 2019 – 2021*,
3. kierownik Ośrodka / kierownik jednostki kontrolowanej - co oznacza: kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrównie - panią Marzenę Marchlewską,
4. plan – co oznacza plan pracy z rodziną, o którym mowa a art. 15 ust.1 pkt. 1 i 2 ustawy,
5. asystent / asystent rodziny – co oznacza asystenta, o którym mowa w art. 11 ust.4 pkt.1) ustawy.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Marzeny Marchlewskiej – kierownika Ośrodka oraz [REDAKTOR] – asystenta rodziny, w oparciu o analizę prowadzonej w jednostce dokumentacji merytorycznej, informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez wyżej

wymienione osoby oraz akta osobowe w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe asystenta rodziny.

Działalność Placówki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrównie działał na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą Nr XXI/133/16 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 31 maja 2016 r. W dokumencie tym wskazano, że do zadań Ośrodka należy realizowanie zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Organizację i zasady działania jednostki kontrolowanej określały:

- *Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrównie*, wprowadzony Zarządzeniem Nr Or.010.1.2018 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrównie z dnia 11 stycznia 2018 r. oraz
- *Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrównie*, wprowadzony Zarządzeniem Nr Or.010.1.2019 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrównie z dnia 10 stycznia 2019 r.

Na podstawie analizy ww. dokumentów stwierdzono, że uwzględniono w nich stanowisko asystenta rodziny oraz jego ustawowe zadania /**akta kontroli str. 2-42**/.

2. Trzyletni gminny program wspierania rodziny.

Ustalono, że w okresie podlegającym kontroli Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrównie zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy opracował i realizował: *Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dąbrówno na lata 2016- 2018*, a następnie *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021* /**akta kontroli str. 43-81**/. Uwzględniono w nich diagnozę społeczną gminy Dąbrówno, wskazano realizatorów, partnerów, adresatów oraz źródła finansowania Programów. Jako cele główne przyjęto: wspieranie rodzin z gminy Dąbrówno w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz rozwój zintegrowanego i kompleksowego systemu wsparcia rodzin na terenie gminy Dąbrówno, cele szczegółowe natomiast to m.in.:

- wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi zagrożonych bezradnością,
- wspieranie rodzin zagrożonych marginalizacją oraz rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach,
- rozwój usług i form wsparcia na rzecz rodzin,
- usprawnienie współpracy podmiotów działających na rzecz rodzin.

W dokumentach określono także sposób monitorowania Programów.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji.

Ustalono, że w okresie podlegającym kontroli w gminie Dąbrówno zatrudniony był jeden asystent rodziny na umowę o pracę.

Na podstawie analizy przedłożonych dokumentów stwierdzono, że posiadał on odpowiednie kwalifikacje do zajmowania tego stanowiska, zgodnie z art.12 ust.1 pkt.1 - 4 ustawy. Stwierdzono, że zgodnie z art. 17 ust.3 ustawy asystent nie wykonywał obowiązków

pracownika socjalnego na terenie gminy, w której prowadził pracę. Nie prowadził też postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. W toku kontroli ustalono także, że asystent w okresie podlegającym kontroli podnosił swoje kwalifikacje uczestnicząc w szkoleniu „Asystent rodziny – kompleksowe szkolenie w wymiarze teoretycznym, prawnym, metodycznym” oraz w ramach samokształcenia poprzez uzupełnianie swojego wykształcenia a także poprzez wymianę informacji z innymi asystentami oraz z pracownikami socjalnymi, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy /**akta kontroli str. 82-91/**.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny.

Objęcie rodziny wsparciem asystenta

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji oraz przekazanych informacji stwierdzono, że w 2018 r. asystent pracował z 2 rodzinami, w 2019 r. z 8 rodzinami. W jednym przypadku asystenta przydzielono rodzinie w drodze decyzji sądu. Ustalono, że w przypadku wyprowadzenia się rodziny z terenu gminy Dąbrówno (takie przypadki miały miejsce przed okresem objętym kontrolą) Ośrodek występował z pismem do gminy nowego miejsca zamieszkania rodziny z prośbą o rozważenie możliwości objęcia jej wsparciem asystenta.

W dniu rozpoczęcia kontroli asystent pracował z 8 rodzinami. Szczegółowej analizie poddano dokumentację 9 rodzin, które pracowały z asystentem rodziny w okresie podlegającym kontroli.

Ustalono, że w przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny, zgodnie z art. 11 ust.1 ustawy przeprowadzał wywiad środowiskowy. Na podstawie sporządzonego wywiadu pracownik socjalny sporządzał *Analizę sytuacji rodziny* /**akta kontroli str.92/**. Gdy z przeprowadzonej analizy wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał *Wniosek o przydzielenie asystenta rodziny* wraz z uzasadnieniem, który akceptował kierownik Ośrodka /**akta kontroli str.93-94/**. Rodzina podpisywała zgodę na wspieranie jej przez asystenta rodziny /**akta kontroli str.95/** oraz omawiała z asystentem zasady współpracy. Po zapoznaniu się z sytuacją rodziny asystent sporządzał *Diagnozę sytuacji rodziny*, która uwzględniała opis sytuacji zawodowej, ekonomicznej, mieszkaniowej, wychowawczej, zgłaszane problemy i trudności /**akta kontroli str. 96-98/**. Następnie na jej podstawie, zgodnie z art. 15 ust.1 pkt 1 - 2 ustawy, opracowywał we współpracy z pracownikiem socjalnym, członkami rodziny oraz pracownikiem placówki opiekuńczo - wychowawczej (w przypadku jednego dziecka tam umieszczonego) plan pracy z rodziną. Plany zawierały cel główny i cele szczegółowe, działania niezbędne do realizacji celów, przewidywane efekty tych działań, osoby odpowiedzialne za ich realizację oraz terminy realizacji działań. Podpisywane były przez pracownika socjalnego, asystenta i rodzinę /**akta kontroli str. 99 -101/**.

Na podstawie analizy przedstawionej kontrolującym dokumentacji stwierdzono, że co pół roku asystent sporządzał aktualizację planu pracy z rodziną lub w przypadku istotnej zmiany w sytuacji rodziny, częściej. Okresowa ocena sytuacji rodziny sporządzana była z częstotliwością określoną w art.15 pkt 15 ustawy tj. nie rzadziej niż co pół roku. Ww. dokument uwzględniał opis osiągniętych w pracy z rodziną rezultatów w odniesieniu do założonych wcześniej celów oraz ocenę współpracy rodziny z asystentem, a także wskazanie czy dalsza praca z asystentem rodziny jest zasadna.

Stwierdzono ponadto, że w teczkach rodzin znajdowały się inne dokumenty mające na celu zobrazowanie aktualnej sytuacji danej rodziny oraz przebieg współpracy asystenta z rodziną jak np. karta *Dane członków rodziny* czy *Karta pracy asystenta rodziny*, gdzie odnotowywano datę i godzinę wizyty w środowisku oraz opis działań podjętych w danym dniu w środowisku.

W okresie podlegającym kontroli żadna rodzina nie zakończyła pracy z asystentem rodziny, jednakże zespołowi kontrolnemu przedstawiono dokumenty rodzin, które zakończyły

pracę przed okresem podlegającym kontroli, potwierdzające prowadzenie w Ośrodku monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy asystenta zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt.16 ustawy.

Stwierdzono, że asystent realizując swoje zadania współpracował z wieloma osobami i instytucjami takimi jak: przedszkola, szkoły, poradnie psychologiczno - pedagogiczne, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dąbrównie, zespół interdyscyplinarny, psychologowie, pracownicy socjalni, poradnia zdrowia psychicznego, sąd.

Ustalono, że na dzień rozpoczęcia kontroli w pieczy zastępczej przebywało sześcioro dzieci z gminy Dąbrówno (pięcioro w rodzinach zastępczych i jedno w placówce opiekuńczo-wychowawczej). W 2018 r. i w 2019 r. nie umieszczono dzieci z terenu gminy Dąbrówno w pieczy zastępczej.

5. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych /akta kontroli str.82-91/.

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

W okresie objętym kontrolą gmina Dąbrówno zapewniała rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dostęp do bezpłatnych usług specjalistów:

A. psycholog udzielał pomocy w ramach projektów, w 2018 r.:

- „Rodzina silna wsparciem” (lider –Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Ostródzie) - indywidualne konsultacje psychologiczne w miejscu zamieszkania rodzin – 21 rodzin,
- „Zanim będzie za późno” (partnerstwo z Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Obywatelskich w Ostródzie) – indywidualne konsultacje w GOPS, a w przypadku takiej potrzeby w miejscu zamieszkania rodziny – 29 rodzin, w 2019 r.:
- „Oparcie w rodzinie” (partnerstwo z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie) konsultacje psychologiczne w siedzibie GOPS – 4 rodziny.

B. pracownik socjalny – indywidualne konsultacje w siedzibie GOPS w ramach projektu „Rodzina silna wsparciem”,

C. konsultant/asystent – indywidualna praca z 11 rodzinami w 2018 r. w ramach projektu „Rodzina silna wsparciem”.

Ponadto w trakcie trwania kontroli prowadzony był wybór specjalistów: logopedy, terapeuty rodzinnego i pedagoga w celu umożliwienie mieszkańcom gminy Dąbrówno skorzystania w 2019 r. z ich pomocy w ramach projektu „Oparcie w rodzinie” w siedzibie GOPS.

Terapia i mediacje

W okresie podlegającym kontroli GOPS umożliwił swoim podopiecznym skorzystanie z Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach – w ramach projektu „Rodzina silna wsparciem”, która realizowana była w siedzibie GOPS. Wzięło w niej udział 5 osób.

Podopieczni Ośrodka korzystali też z mediacji rodzinnych, w ramach projektów „Rodzina silna wsparciem” i „Oparcie w rodzinie”. Z pomocy w tej formie skorzystało 6 osób.

Osoby uzależnione kierowane były do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dąbrównie.

Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

W okresie podlegającym kontroli Ośrodek nie realizował tej formy wsparcia ze względu na brak potrzeb w tym zakresie.

Pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego

W okresie podlegającym kontroli pomoc prawna udzielana była w ramach projektów:

- „Rodzina silna wsparciem”- z porad skorzystały 3 osoby,
- „Zanim będzie za późno” – z porad skorzystało 29 rodzin,
- „Oparcie w rodzinie” – z porad skorzystała 1 osoba.

Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”

Z uzyskanych od kierownika jednostki kontrolowanej informacji wynika, że Ośrodek realizując ten obowiązek ustawowy umożliwił swoim podopiecznym udział w różnych spotkaniach w ramach projektów:

A. „Rodzina silna wsparciem”- *Warsztaty dla rodziców* (udział wzięły 3 osoby), *Warsztaty dla ojców* (udział wzięło 6 osób), *Warsztaty umiejętności społecznych* (udział wzięło 15 osób), *Warsztaty profilaktyczno – pedagogiczne* (udział wzięło 6 osób), *Warsztaty dla młodzieży* (udział wzięły 2 osoby).

B. „Zanim będzie za późno” – m.in. *Szkoła dla rodziców* (udział wzięło 29 rodzin), grupy samopomocowe, których celem było m.in. poznanie sposobów rozwiązywania problemów, organizacji czasu, wyznaczania celów życiowych, właściwej komunikacji, radzenia sobie ze stresem, warsztaty: organizacji czasu wolnego, gotowania, z zakresu dietetyki, robienia porządków w domu, fryzjerstwa i make-up-u, recyklingu, szycia przytulank i poduszek, zarządzania budżetem domowym, opieki nad dziećmi (udział wzięło 29 rodzin).

Ponadto w trakcie trwania czynności kontrolnych prowadzony był nabór specjalistów do poprowadzenia w 2019 r. warsztatów: umiejętności społecznych, umiejętności wychowawczych oraz warsztatów dla dzieci i młodzieży (szczegółowa tematyka będzie dostosowana do potrzeb grup).

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego

Z uzyskanych informacji wynika, że w okresie podlegającym kontroli na terenie gminy Dąbrowno nie funkcjonowały placówki wsparcia dziennego. Działały natomiast świetlice wiejskie w miejscowościach: Leszcz, Marwałd, Tułodziad, Elgnowo, Lewałd Wądzyn, Jagodziny. Dzieci i młodzież z terenu gminy Dąbrowno korzystała też z zajęć w Gminnym Centrum Kulturalno – Bibliotecznym w Dąbrównie, które zorganizowało wiele imprez, konkursów oraz wycieczek. Ponadto w ramach projektu w Dąbrównie utworzono *Małe Wielkie Przedszkole*, do którego w pierwszej kolejności przyjęto dzieci z rodzin wielodzietnych /akta kontroli str.82-91/.

7. Rodziny wspierające

W okresie podlegającym kontroli na terenie gminy Dąbrowno nie funkcjonowały rodziny wspierające, ponieważ nie wystąpiła taka potrzeba. Z oświadczenia złożonego przez kierownika wynika, że w razie wystąpienia takiej potrzeby, Ośrodek podejmie działania zmierzające do uruchomienia tej formy wsparcia /akta kontroli str.82-91/.

8. Uwagi i wnioski

Ustalono, że Ośrodek w Dąbrównie oferował rodzinom przewyżającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dostęp do różnych form wsparcia organizowanego głównie w ramach realizacji różnorodnych projektów. Asystent rzetelnie prowadził dokumentację pracy z rodziną, umiejętnie rozpoznawał jej problemy i potrzeby,

adekwatnie do zastanej sytuacji planował, we współpracy z innymi pracownikami, działania mające na celu poprawę jej sytuacji.

Rekomenduje się ciągły rozwój systemu wsparcia rodziny na terenie gminy i podjęcie działań mających na celu zwiększanie dostępności do wskazanych w ustawie form wsparcia.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) od wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018, poz. 998 ze zm.).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Jabłonna-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

GLÓWNY SPECJALISTA

Marzenna Przybylska

GLÓWNY SPECJALISTA

Izabela Chłowańska